

aktuality z průběhu reformy péče o duševní zdraví

REFORMA PÉČE O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ Strategie reformy psychiatrické péče

OBLAST KVALITY PÉČE V RÁMCI REFORMY PÉČE O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Jednou z klíčových oblastí, kterými se zabývá proces reformy péče o duševní zdraví, je problematika kvality péče, a to jak v psychiatrických nemocnicích, tak v dalších službách v oblasti duševního zdraví. Kvalita péče je řešena jak na úrovni fungování služeb, tak i na úrovni samotné péče o pacienty a naplňování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Ministerstvo zdravotnictví při realizaci reformy psychiatrické péče v rámci projektu Deinstitutionalizace služeb pro duševně nemocné, hrazeného z prostředků Evropského sociálního fondu, úzce spolupracuje se Světovou zdravotnickou organizací, programem Evropa pro duševní zdraví. Hlavním námětem této spolupráce je zvýšení kvality služeb v oblasti podpory práv lidí s duševním onemocněním, realizace minimalizace užití omezovacích prostředků a proces deinstitutionalizace péče o duševní zdraví.

V návaznosti na snahu České republiky v krocích vedoucích k naplňování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením využilo Ministerstvo zdravotnictví nabídku Světové zdravotnické organizace zapojit se do iniciativy QualityRights, jejíž klíčovou prioritou je právě podpora v oblasti naplňování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Spolupráce v dané oblasti započala již v roce 2017, kdy WHO zjišťovala stav ve vybraných evropských institucích poskytujících dlouhodobou péči o lidi s duševním onemocněním a bylo realizováno pilotní hodnocení ve dvou vybraných psychiatrických nemocnicích, kterými byly Psychiatrická nemocnice Bohnice a Psychiatrická léčebna Petrohrad. V roce 2018 byli vyškoleni další vybraní experti (lékaři, výzkumníci, právníci, sociální pracovníci a lidé se zkušeností s duševním onemocněním) v používání nástroje WHO Quality Rights Toolkit, který přímo navazuje na Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením. Tito odborníci následně v letech 2018–19 realizovali mapování kvality péče v celkem sedmácti psychiatrických nemocnicích. Mezi nejproblematictější oblasti patřila tvorba individuálních plánů péče

a zohledňování preferencí uživatelů, používání alternativních metod deeskalace krizových situací místo používání omezovacích prostředků, jakož i naplňování přístupu k edukačním a zaměstnaneckým příležitostem. O jednotlivých zjištěních byla vypracována sumarizovaná zpráva, která je k dispozici na webových stránkách projektu www.reformapsychiatrie.cz a může být zajímavou reflexí na oblasti, které v problematice psychiatrické péče potřebují intenzivní podporu s ohledem na lidská práva pacientů.

Všechny psychiatrické nemocnice byly následně požádány o odstranění případných zjištění a v rámci projektu Deinstitutionalizace služeb pro duševně nemocné jim byla zajištěna metodická podpora prostřednictvím tzv. manažerů kvality. Manažeři kvality jsou odborníci vyškolení Světovou zdravotnickou organizací v oblasti naplňování lidských práv a nyní s psychiatrickými nemocnicemi systematicky pracují prostřednictvím ucelených strategií, změnou doporučených postupů, systémových změn i prohloubení kvalifikace personálu prostřednictvím vzdělávání na odstranění zjištěných nedostatků, posílení kvality a podpory naplňování práv lidí se zdravotním postižením. Manažeři kvality realizují vzdělávací programy zaměřené na Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením dle metodiky WHO Quality Rights, jejíž česká mutace je k dispozici na webových stránkách projektu www.reformapsychiatrie.cz.

Jednotlivé kroky vedoucí k naplňování práv osob se zdravotním postižením v psychiatrických nemocnicích jsou také součástí transformačních plánů nemocnic a v příštím roce budou připravovány Strategie kvality péče jednotlivých psychiatrických nemocnic, které budou schvalovány výkonným výborem reformy psychiatrické péče tak, aby systematicky docházelo ke zvyšování kvality péče nejen v oblasti léčby, ale také v oblasti prostředí, podmínek, režimů a lidských práv. Další manažeři kvality působí v jednotlivých krajích ČR a zaměřují se na metodickou podporu dalších služeb v oblasti duševního zdraví, ale také krajů, obcí a veřejnosti.

Ministerstvo zdravotnictví nyní také připravuje jako součást projektu Deinstitutionalizace péče o duševně nemocné zpracování metodiky komplexního hodnocení kvality péče se zvláštním důrazem na naplňování práv lidí se zdravotním postižením a mechanismus certifikace v psychiatrii (a to jak v lůžkových zařízeních, tak v ambulancím sektoru), navazující na hodnocení kvality dle vyhl. č. 102/2012 Sb., a zavedení doporučených postupů a metodik v rámci jednotlivých typů služeb v oblasti péče o duševní zdraví. Jednotlivé metodiky a doporučené postupy se zaměřují například na problematiku užití omezovacích prostředků a zejména prevenci četnosti jejich použití, proces individuálního plánování spolu s pacientem v oblasti služeb duševního zdraví a také například na oblasti, které výstupy z hodnotících zpráv ukázaly jako problematické ve vztahu k naplňování práv pacientů.

V návaznosti na výše uvedené aktivity Ministerstvo zdravotnictví v rámci procesu reformy psychiatrie v roce 2019 zveřejnilo Souhrnnou zprávu – Omezovací prostředky v psychiatrii, vytvořenou na základě šetření provedeného ve 14 psychiatrických nemocnicích (z toho 3 dětské psychiatrické nemocnice) a 7 psychiatrických odděleních fakultních nemocnic (včetně NUDZ), kdy byla získána data z evidence omezovacích opatření za období od 1. 1. 2018 do 30. 6. 2018.

Byla vypracována analýza (jak mapování a kvalitativní studie, tak právní rozbor) používání omezovacích prostředků a analýza právní odpovědnosti zdravotnických pracovníků a také analýza v oblasti užití režimových opatření. Všechny tyto materiály jsou zdravotním pracovníkům k dispozici na webových stránkách reformy.

V rámci spolupráce se Světovou zdravotnickou organizací na podpoře psychiatrických nemocnic v oblasti vzdělávání jsme se také zaměřili na problematiku prevence užití omezovacích prostředků a používání alternativních

přístupů deeskalace krizových situací a vzdělávání v dané oblasti. Zahraniční odborníci Světové zdravotnické organizace pilotně podpořili pracovníky tří psychiatrických nemocnic (PN Bohnice, PN Horní Beřkovic, PN Opava) a psychiatrické oddělení nemocnice v Českých Budějovicích prostřednictvím vzdělávacích programů a specializovaných workshopů v místě. Nyní plánujeme další kroky spolupráce tak, aby bylo možné posílit odborné kapacity v dané problematice v dalších psychiatrických nemocnicích. Součástí této aktivity je také průběžné monitorování změny v dané problematice.

V rámci spolupráce s WHO byl připraven e-learningový vzdělávací program WHO „Transformace služeb, prosazování práv“ (Quality Rights), který je určen všem zdravotnickým pracovníkům v oblasti péče o duševní zdraví, sociálním pracovníkům a studentům zdravotních a sociálních oborů. Tento e-learningový program se zaměřuje na implementaci Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením v oblasti duševního zdraví, oblast snižování míry užití omezovacích prostředků, problematiku destigmatizace a individualizace péče. Nedílnou součástí je také přiblížení procesu deinstitutionalizace péče o osoby se zdravotním postižením, a to s důrazem na duševní onemocnění.

Naším zájmem je, aby tento vzdělávací program absolvovali všichni zaměstnanci psychiatrických nemocnic zřizovaných Ministerstvem zdravotnictví, a velmi bychom vítali, kdyby byl zahrnut také do profesní přípravy zdravotních i sociálních pracovníků.

Odkaz na vzdělávací program bude zveřejněn na webových stránkách projektu www.reformapsychiatrie.cz a také na webových stránkách Světové zdravotnické organizace.

Doufáme, že tyto kroky povedou nejen ke zvýšení kvality péče v psychiatrických nemocnicích, ale zejména k posílení role pacienta – člověka s duševním onemocněním v oblasti jeho práv.

*Mgr. Tereza Palánová
Ministerstvo zdravotnictví České republiky
Oddělení reformy péče o duševní zdraví
Palackého náměstí 4
128 01 Praha 2
tereza.palanova@mzcr.cz
simona.papez@volny.cz*

Dlouhodobý výcvik v integrativní psychoterapii s fokusem na práci s emocemi

- Výcvikový program získal **schválení pro zdravotnictví**.
- **Plánovaný začátek** výcvikového programu je rok **2021**.
- **Trvání:** základní část výcviku 5 let, supervizní část 2 roky
- **Celkem 800 hodin** (200 hodin teorie, 400 hodin sebezkušenosti, 200 hodin supervize).
- **Další informace:** MUDr. Jan Kubánek, intevycvik@email.cz